

AVRUPA TOPLULUĞUNDA SON GELİŞMELER

Sevgi Gençay INECİ*

İÇ PAZARIN GERÇEKLEŞMESİNDE YENİ BİR AŞAMA

TIR ve ATA karneleri kapsamındaki mal dolaşımında Topluluk 1 Ocak 1992'den itibaren sınırların bulunmadığı tek bir alan oluşturacak. Nakliyecilerin iç sınırları geçerken karşılaştıkları formaliteler ve uğradıkları zaman kaybı sona ermiş olacak. 13 Aralık 1990'da İç Pazarla ilgili Bakanlar Konseyi söz konusu formalitelerin bir bölümünün kaldırılması amacıyla ortak bir tavır tesbit etmişti. Ortak karar çerçevesinde hazırlanan yeni yönetmelik 1 Ocak 1992'den itibaren TIR düzeni ile ilgili tüm formalitelerin kaldırılmasına olanak tanıyor. ATA karnesi de malların transit geçişleri sırasında ilk hareket ettikleri ya da son varacakları ülke dışındaki topraklarda kalmaları ya da geçici olarak kullanılması gereken malları kapsıyor, 1 Ocak 1992'den itibaren ATA karnesinde karşılaşılan tüm formaliteler de kalkmış olacak.

Gümrük formaliteleri çerçevesinde bir diğer aşama 1 Ocak 1993'ten itibaren Topluluk içi mübadelelerde tüm gümrük belgelerinin kaldırılması konusunun kesinleşmesi, 20 Aralık 1990'da Bakanlar Konseyinin aldığı bu karar Komisyonun Beyaz Kitabının verdiği yetki ile Avrupa Tek Senedinin öngördüğü süre içinde 1 Ocak 1993'te uygulanmaya başlayacak.

TELİF HAKLARININ UYGULANMASI VE KORSANLIĞA KARŞI MÜCADELEDE KAPSAMLI BİR ÖNERİ PAKETİ KABUL EDİLDİ

Komisyonun öneri paketinde çeşitli korsan girişimlere karşı Toplulukta ortak bir eylem planı hazırlanıyor. 5 Aralık 1990'da Komisyonun belirlediği öneri paketinde şunlar yer alıyor:

1991'in bitiminden önce,

— İstisnasız tüm üye devletlerin 31 Aralık 1992'ye kadar Edebiyat ve Sanat Eserlerinin Korunmasına ilişkin Bern Konvansiyonu ile fonogram yapımcılarının ve yayın kuruluşlarının korunmasına ilişkin Roma Konvansiyonuna katılmaları,

— Kiralama, ödünç verme ve benzeri haklara ilişkin olarak yönerge önerisi,

* Araştırma Görevlisi, Marmara Üniversitesi, Avrupa Topluluğu Enstitüsü.

— Film, video kaseti, plak ve teyp kasetlerinin ve kompakt disklerin özel çoğaltımı ile ilgili ulusal ödeme rejimlerinin uyumlaştırılması konusunda yönerge önerisi,

— Telif hakları ve benzer haklar konusunda koruma sürelerinin uyumlaştırılmasına ilişkin Yönerge önerisi hazırlamak.

1992'nin bitiminden önce,

— Yazarların manevi hakları, — Reprografi yani fotokopi yoluyla çoğaltımın kontrol altına alınması,

— Kiralama hakkı, ödünç verme hakkını edebiyat ve sanat eserlerinin ödünç verilmesi alanına yaymak.

ORTA VE DOĞU AVRUPA ÜLKELERİ EKONOMİLERİNİN YENİDEN YAPILANDIRILMASINA YARDIM PROGRAMI (PHARE)

Topluluk 25 milyon ECU tutarında iki programı Bulgaristan, Macaristan, Polonya, Romanya ve Yugoslavya ve Çekoslovakya'nın yararına finanse edecek. 24 Ocak 1991'de alınan bu karara göre bu ülkelerdeki KOBİ'lere destek verilmesi öngörülmüyor. Bu destek mekanizması şu şekilde işleyecek :

— Ortak şirket kurmak isteyen özel sektör girişimlerine 20 milyon ECU,

— Teknik yardım programı : 5 milyon ECU.

TOPLULUK KÖRFEZ KRİZİ NEDENİYLE TÜRKİYE'YE 175 MİLYON ECU TUTARINDA YARDIM SAĞLADI

Topluluk Körfez Krizinden en çok etkilenen Türkiye, Mısır ve Ürdün'e ilişkin 500 milyon ECU ile üye ülkelerin bütçelerinden sağlanan 1000 milyon ECU lük yardım paketi öngördü, 175 milyon ECU'lük yardım bu paketin bir parçasını oluşturuyor.

ORTAK TARIM POLİTİKASININ GELECEĞİ HAKKINDA YENİ BİR TARTIŞMA : MAC SHARRY PLANI

Avrupa Komisyonu geçtiğimiz Ocak ayında Tarım ve Kırsal Gelişmeden sorumlu Komisyon üyesi Ray Mac Sharry'nin sunduğu yeni bir reform planının ana hatlarını kabul etti. Söz konusu planın ana hatları :

— Topluluğun uluslararası pazarlarda rekabet gücünün korunması,

— Arz fazlalığının bulunduğu gıda sektöründe üretimin denetlenmesi,

- Tarım bütçesinin tesbit edilen sınırlar içinde kalmasını sağlamak,
- Üreticiler arasındaki eşitsizliğin gözönüne alınarak teşviklerin yeniden düzenlenmesi,
- Müdahale fiyatlarında önemli indirimler uygulanarak üretimin denetlenmesi,
- Küçük ve orta ölçekli işletmelerin fiyat ve kota indirimlerinin olumsuz etkilerinden korunmaları için etkili telafi edici önlemlerin alınması,
- Tahıl sektöründe pazar dengesinin sağlanması, tahılların rekabet açısından konumunun iyileştirilmesi,
- Süt, şeker, tütün ve koyun eti sektöründe de pazar dengesinin sağlanmasına yönelik tedbirler.

Reformun temel amacı mevcut politikayı sosyal ve ekonomik açıdan yeniden yönlendirerek yeterli sayıda aile işletmesinin faaliyette kalmasını sağlamak, bu yolla doğal çevreyi ve kırsal kesimin gelişmesini korumak.

TÜRKİYE İLE AT ARASINDA TEKSTİL KONUSUNDA YENİ BİR ANLAŞMA

Dört tur süren görüşmelerden sonra nihayet Türk tekstil ürünlerinin Topluluk pazarına daha iyi imkânlarla girişi sağlanacak. İki yıllık bir süreyi kapsayan söz konusu anlaşma Türkiye'nin ihracatında 1991 yılı için % 32,3 oranında toplam artış sağlıyor. Kotaların yükseltilmesinin ekonomiye sağlayacağı parasal değeri Türk sanayicileri 1991 yılı için 180 milyon ECU ve 1992 için 240 milyon ECU olarak tahmin ediyor. Anlaşmaya göre doldurulamayan kotaların başka bir ülkeye devredilmesi de mümkün olabilecek.

İÇ PAZARIN TAMAMLANMASI ÖNÜNDEKİ ÇOK ÖNEMLİ BİR ENGEL AŞILDI : MALİ SINIRLAR KALKIYOR

Topluluk Ekonomi ve Maliye Bakanları 24 Haziran 1991 tarihinde Ortak Pazarda uygulanacak yeni KDV ve tüketim vergileri rejimleri konusunda politik anlaşmaya vardılar. Bu anlaşmaya göre :

— Üye Devletler 1 Ocak 1993 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere katma değer vergisinde % 15 oranından alçak olmamak üzere bir standart oran; % 5'ten düşük olmamak üzere ise bir ya da iki düşük oran uygulamayı kabul ediyorlar. Üye Devletlere belirli şartlara uyulmak koşuluyla geçici süre için % 5'in altında düşük oran uygulamak ya da kapsam dışı bazı ürünlerde düşük oranlı vergi uygulamaya devam etme gibi geçici düzenlemelere gitme hakkı tanınıyor. Yine bu anlaşmaya göre en geç 1 Ocak 1997 tarihinde

bu geçici anlaşmalar menşe ülkede vergilendirme prensibine dayandırılmış kesin vergi anlaşmaları ile yer değiştirecek.

Tüketim vergilerinde ise anlaşma belirli ülkeler için çeşetli istisnalar saklı kalmak kaydıyla minimum oranlar getiriyor. Anlaşma sınır kontrollerinde artışa yolaçmadığı sürece Üye Devletlerin tüketim vergileri kapsamına alınmış petrol ürünleri, alkollü içkiler ve işlenmiş tütün dışında kalan ürünler için yeni vergiler koyma hakkını saklı tutuyor.

MİNİMUM TÜKETİM VERGİSİ ORANLARI

Petrol Ürünleri	ECU
Kurşunlu Petrol (1000 lt)	337 (1)
Kurşunsuz Petrol (1000 lt)	287 (1)
Dizel Taşıt Yakıtı (1000 lt)	245
Akaryakıt (Isınma için) (1000 lt)	0 (2)
Ağır Fuel Oil (1000 kg)	13
LPG ve Metan (1000 kg)	Daha sonra tesbit edilecek.
Kerosen (1000 lt)	Daha sonra tesbit edilecek.
• Yakıt	0
• Isınma	0
Alkollü İçkiler	
Bira (hl)	Her alkol derecesi için 1.87 plato derece için 0.748
Şarap (hl)	0
Alkol ve ara ürünler (hl)	Daha sonra belirlenecek
İşlenmiş Tütün	
Sigaralar (1000 adet)	Vergi dahil perakende fiyatın % 57'si.
Diğerleri	Daha sonra tesbit edilecek.
(1) Luxemburg için ilk 2 yıl süresince sırasıyla 292 ve 242 ECU	
(2) Yunanistan ve Luxemburg için ilk 2 yıl süresince 195 ECU	

İSPANYA VE PORTEKİZ DE SHENGEN ANLAŞMASINA KATILDI

İspanya ve Portekizin 25 Haziran 1991'de katılımıyla Schengen Anlaşmasının üye sayısı 8'e çıktı. Bilindiği gibi daha önce Fransa, Almanya, Belçika, Holanda ve Luxemburg Schengen sözleşmesini imzalayarak 1992 yılı

ortalarından itibaren, aralarındaki iç sınırları kaldırmayı kararlaştırmışlar daha sonra İtalya bu anlaşmaya katılmıştı. İspanya ve Portekiz, bu anlaşmaya katılmalarının ardından daha önce vize uygulamadıkları Fas, Cezayir ve Tunus'a vize uygulamaya başladılar. Schengen Anlaşması üye ülkeler arasında kişilerin serbest dolaşımına konan engellerin kaldırılmasını öngörüyor.

İSVEÇ TOPLULUĞA TAM ÜYELİK İÇİN BAŞVURDU

İsveç 1 Temmuz 1991'de tam üyelik için Topluluğa resmen müracaat etti. İsveç Başbakanı İngvar Carlsson başvuru dilekçesini Hollanda'nın dönem başbakanı bulunduğu Avrupa Topluluğu Konseyine iletmiş bulunuyor. Tam üyelik İsveç Anayasasında bazı değişiklikler getireceği için referanduma gidilecek. Referandumun sonucu olumlu olursa İsveç 1995 Topluluğa tam üye olmuş olacak. Neutralite sorunu ise Brüksel'de ve diğer Avrupa başkentlerinde bir engel gibi görünmüyor.

AVUSTURYA'DA 1995'te TOPLULUĞA TAM ÜYE OLABİLECEK Mİ?

30 Temmuz 1991 günü Avrupa Topluluğu Komisyonu Avusturya'nın tam üyelik müracaatı ile ilgili görüşünü beyan etti. Komisyonun Avusturya'ya cevabı "tamamiyle olumlu" oldu. Komisyona göre, Avusturya geleneksel çok partili demokrasiye sahip, ekonomik yapısı oturmuş, ve sosyal bağları ile Avrupa ailesinin önemli bir bireyini oluşturmakta. Ancak Avusturya'nın tam üyeliği, Avrupa'nın köklü değişime uğradığı bir sırada başta Türkiye olmak üzere bazı ülkelerin tam üyelik müracaatına rastlamış bulunuyor. Ayrıca başka muhtemel müracaatları da olabilecektir. Bununla birlikte Topluluğun genişleyebileceği düşüncesi giderek güç kazanmaktadır. Ancak Avusturya'nın önündeki tek engel tarafsızlık sorunu.

Bu sorunun da çözülemez nitelikteki olmadığı kabul ediliyor. Avusturya'nın bu sorunu mevcut gelişmeler ışığında siyasi birlik, ortak savunma ve dış politika konusunda global bir yaklaşımla ele alınıyor.

Alplerden transit geçiş müzakereleri sırasında AT, Avusturya engelini henüz aşamadı. AT için ulaştırma sektörü, hizmetlerin serbest dolaşımının sağlanmasında zorunlu bir öge olarak kabul ediliyor. Tam üyelik müzakereleri başladığı zaman Komisyon bu soruna ayrı bir önem verecek. Çünkü Avusturya Topluluğa tam üye olduğunda 4 serbestiyi (kişilerin, malların, hizmetlerin, sermayenin serbest dolaşımı) kabul etmek zorunda, Komisyon

Başkan Yardımcısı Frans Andriessen İç Pazar programının 1 Ocak 1993'te tamamlanmasından önce ve Siyasi ve parasal birlik konusunda Hükümetler Arası Konferans sonuçlanmadan önce tam üyelik müzakerelerinin başlamasının mümkün olmadığını belirtti. Şu anda Topluluğun önünde 5 başvuru bekliyor : Türkiye, Avusturya, Kuzey Kıbrıs, Malta ve İsveç. Andriessen müzakerelerin başvuru sırasına göre ele alınacağından şüphe ettiğini belirtiyor. Avusturya ve İsveç'in tam üyeliğine şimdiden olumlu bakılıyor. Komisyon Başkan Yardımcısı Frans Andriessen paralel ama her aday ülkenin koşullarına göre farklı müzakereler yapılmasından yana olduğu görüşünde. Avusturya'nın karşısında ise Alp transit ulaşımı yanında tarım sektörü ve çevre konusunda sorunlar bekliyor. Avusturya'nın 1995'ten önce tam üye kabul edilmesi biraz zor görünüyor.

AT İLE JAPONYA ARASINDA OTOMOBİL İTHALATI KONUSUNDA ANLAŞMAYA VARILDI

Uzun süredir tartışma konusu olan bir konu daha anlaşma ile sonuçlandı. Japon otomobillerinin Topluluğa ithalatına çeşitli geçici düzenlemeler getiren bir anlaşma geçtiğimiz ayın başında kabul edildi. Bilindiği gibi İç pazarın tamamlanması programı gereği topluluğun Roma Anlaşmasının 115. maddesi gereğince üye ülkelere ulusal kota uygulama yetkisi vermeye engeç 1992 yılının sonuna kadar son vermesi gerekiyor. Bu yetki üye ülkeler arasında sınır korntrollerinin yapılmasına neden oluyor. Halen Fransa, İtalya, İspanya, Portekiz ve İngiltere, Japonya'da ithalata karşı ulusal kota uyguluyor. Bu yeni anlaşma iç sınır kotrollerinin kalkacağı 1992 sonrası ortamda Japonya'nın Topluluk otomobil pazarındaki payı yaklaşık : 9,5 civarında bulunuyor. Yeni anlaşmaya göre:

1992 Sonundan İtibaren

— AT 115. maddeye göre ulusal kota koymada yetki vermeye son veriyor.

— Fransa, İtalya, İspanya ve Portekiz Japonya'ya uyguladıkları kotaları yükseltmeyi ve engeç 1992 sonunda tamamen kaldırmayı taahhüt ediyor.

— AT 1992 sonundan itibaren teknik tescille ilgili olarak Topluluk çapında geçerli olacak tek tip onaylama prosedürünü uygulamaya koymayı taahhüt ediyor.

— AT Japon yatırımlarına kısıtlama koymayı taahhüt ediyor.

— 1993'ten sonra beklenmedik olumsuz koşullarla karşılaşıldığında AT'nin isteği üzerine Japonya'nın AT ile işbirliğine gitmesini öngörüyor. Buna göre Japonya 1993 yılına kadar AT'ye ihracatını gönüllü olarak kontrol altında tutacak. Böylece anlaşmada Japonya'nın halen otomobil fabrikalarının üretimi de dahil edilmiş bulunuyor. Bu hesaba göre Japonya AT ve 1999 yılında 2.43 milyon adet otomobil satabilecek. Bu miktarın 1.2 milyon adedinin AT'deki Japon Fabrikalarından karşılanmasına izin veriliyor. Halen Japonlar AT'ye yılda 1,23 milyon adet otomobil ihraç ediyorlar. Benzer şekilde yine 1990 yılında Japonlar Fransa'ya 150 bin, İtalya'ya 138 bin, İspanya'ya 79 bin, Portekiz'e 23 bin, İngiltere'ye 190 bin otomobil satabilecekler.

AT ORTAK TARIM POLİTİKASINDA BİR REFORM DAHA

Temmuz ayının ortalarında Komisyon Ortak Tarım Politikasının reformu konusunda hazırlanmış olduğu planı kabul etti. Konseyin onayına sunulacak olan plan Topluluk tarım sektöründe 80'li yıllarla birlikte bozulan arz ve talep dengesini yeniden kurmaya yönelik çeşitli önlemler içeriyor. Son tedbirler paketi 1988 yılında uygulamaya konulmuş ancak tarım ürünlerindeki fazlalıkların önüne geçilememişti. Komisyonun yeni paket önerisi 5 yıllık bir süreyi kapsıyor. Bu süre içinde tarım bütçesinde indirimden ziyade bir artırım öngörülüyor. Bu yıl 32.6 milyar (ECU) olan AT tarım bütçesinin 1991 fiyatlarıyla 1997 sonunda 38.8 milyar ECU'ya çıkarılacağı ifade edilen reform plan tasarısı ile ilgili olarak OTP'den sorumlu Komisyon Üyesi Mr. Mac Sharry'nin yaptığı açıklamalara göre bu artışın göreceli olduğu eğer hiç bir yeni önlem alınmadığı takdirde bu bütçenin 41.7 milyar ECU'ya çıkacağı, oysa yeni paketle hem fazlalıkların azalacağı hem de bütçenin 38.8 milyar ECU düzeyinde kalacağı anlaşılıyor. Plan tasarısı başlıca üç bölümden oluşuyor :

Piyasa düzenleri ve garanti edilmiş fiyatlar : Tarıma verilen tüm desteğin % 80'inden çiftçilerin sadece % 20 sinin yararlanıyor olmasına varan müdahale desteğinin dağılımındaki bozukluğun, fiyatlar ve üretiminin düşürülmesi yoluyla giderilmesi öngörülüyor.

Fiyatların ve üretimin düşürülmesine yönelik olarak tüm sektörlerde uygulamaya konulacak tedbirlerin üç yıllık bir süre için yürürlüğe konulması öngörülen tasarıda, tahıl, hedef fiyatlarının üç aşamada % 35 oranında indirilmesi, müdahale fiyatının hedef fiyattan % 10 daha düşük tutulması, gelir kaybının bir telafi edici ödemeler sistemi kanalıyla karşılanması öneriliyor.

Tasarı ayrıca süt ortak piyasa düzeninde kota uygulamasına devam edilmesi, ancak miktarların azaltılması, ayrıca üç yıl içinde fiyatların genel olarak % 10, tereyağında % 15 oranında düşürülmesini öngörüyor.

— İlave tedbirler : Tasarıda fiyatlar ve üretimin düşürülmesine yönelik tedbirler nedeniyle çiftçilerin gelirlerinde meydana gelecek kayıpları önlemeye yönelik ve çevrenin korunmasına yönelik tedbirlere yer veriliyor. Bu tedbirlerin başlıcalarını ağaçlandırma ve yeni plantasyon programları, üretimin azaltılmasına ve daha az gübre kullanılmasına verilecek primler, set-aside programı, erken emeklilik/ve 65 yaşın üstünde tam gün çalışan çiftçilerin emekliliği sistemlerinin iyileştirilmesi oluşturuyor.

AVRUPA ENERJİ ŞARTI

Hollanda Başbakanı Lubbers'in girişimiyle Komisyonun ortaya attığı Avrupa Enerji Şartı taslağı, 15 Temmuz 1991 tarihinde Avrupa Enerji Konferansı hazırlık toplantısı sırasında Komisyonun enerji konularından sorumlu Komisyoneri Cardoso e Cunha tarafından ilgililere tanıtıldı. Söz konusu Şarta göre, Toplulukla Sovyetler Birliği, Orta ve Doğu Avrupa arasında işbirliği öngörülüyor. Bu işbirliği sayesinde bazı büyük projeler gerçekleştirilebilecek: Topluluk, Batı ile Doğu Avrupa arasında yüksek gerilimli elektrik ağı döşenmesini finanse edecek. Taslakta başlıca 3 hedef tesbit edildi :

- Enerji nakil hatlarının geliştirilmesi.
- Enerji aktarımı alanında koordinasyon ve işbirliğine gidilmesi, optimal enerji kullanımının sağlanması.

— Çevre koruma ve enerji güvenliği.

Söz konusu bu üç hedefin 6 alanı kapsaması öngörülüyor :

- Enerji kaynaklarına ulaşılması,
- Enerji kaynaklarının kullanım koşullarının tesbiti,
- Yatırım Programı,
- Enerji ticaretinin liberasyonu,
- Teknik uzmanlık, enerji ve güvenlikle ilgili yasal düzenlemeler,
- Araştırma geliştirme ve innovation.

Şart aynı zamanda, enerji konusunda bir minimum kurallar serisi tesbit

etmeyi öngörüyor. Bu amaçla da siyasi - iktisadi politikalarla enerji ve çevre konusundaki ilkelerden yola çıkarak bir ortak politika oluşturmayı hedefliyor. Topluluğun enerji konusunda dışa bağımlılığını % 50 civarında. Komisyon 2 konuya ayrı bir önem veriyor : Nükleer güvenlik ve enerji kontrolü.

Hollanda Enerji Bakanı Y. Van ROOY'a göre Avrupa Enerji Şartı Doğu ve Batı Avrupa'nın entegrasyonunda önemli bir rol oynayacak.

TOPLULUKTA GÜMRÜK SINIRLARIN KALDIRILMASI ALANINDA GERÇEKLEŞEN GELİŞMELER

Geçtiğimiz aylar bu alanda önemli gelişmelere sahne oldu. Bunların başında sınırlar arası mal trafiğini hızlandırmak amacıyla alınan "basitleştirme" tedbirleri geliyor. Sınırlardaki mal denetimleri ve idari işlemlerinin basitleştirilmesine ilişkin olarak alınan bir karar bu formalitelerin iç sınırlardaki gümrükler yerine kısmen üye ülkeler içindeki gümrük noktalarına kaydırılmasını öngörüyor. Bu yılın 1 Eylül'ünden itibaren yürürlüğe girecek olan topluluk içi mal ticaretine uygulanan her türlü gümrük belgesi 1 Ocak 1993 tarihinde uygulamadan kaldırılacak.

Bu alanda gerçekleşen diğer bir gelişme T.I.R. ve A.T.A. karnesiyle nakledilen mallarda yapılan kontrollere son verilmesi kararı. Bu karara göre 1 Ocak 1992 tarihinden geçerli olmak üzere üçüncü ülkelerden bu karnelerle topluluğa nakledilen mallar topluluk dış sınırlarında kontrol edildikten sonra bir daha iç sınırlarda herhangi bir gümrük kontrolüyle karşılaşmadan taşınabilecekler.

Daha da önemli bir karar 1988 yılında yürürlüğe konmuş olan ve o güne kadar topluluk içi gümrük kontrollerinde kullanılan çok sayıda idari belgenin yerini alan tek idari belgenin 1992 yılı başından itibaren üye ülkeler arası mal taşımacılığında aranmasıdır. 1992 yılı başından itibaren sadece üçüncü ülkelerle olan ihracat ve ithalatlara ilişkin olarak uygulamada olacak bu belge üye ülkeler arasındaki mal taşımacılığında aranmayacak.

Diğer yandan 1993'den itibaren kaldırılacak olan iç sınır gümrük noktalarına hazırlık olarak alınan bir kararla bu yılın Eylül ayından itibaren bu noktaların çalışma saatleri uyumlaştırılacak. Bilindiği gibi, 1993 tarihinden itibaren sınır gümrükleri kaldırılarak bu noktalar da yürütülen faaliyetler, iç kontrol merkezlerine, liman, havaalanı, antrepo gibi büyük hareket ve varış noktalarına kaydırılacak nakliyatların KDV bildirimini maksadıyla kontrolünde bugünkü gümrük noktasında eşya - eşya yapılan kontroller yerine rastgele kontrol sistemine geçilecek.

Nihayet, gümrük memurlarının değiş - tokuşu kararı alındı. Üye ülkeler aynı çerçevede gümrük memurlarının ortak bir eğitim programına tabi tutulması kararını aldılar. Böylece tüm gümrük memurlarına, Avrupa Topluluğu Gümrük Yetkisi statüsü tanınacak ve bu yetkililer Topluluğun her yerinde mal kontrolü yapabilecekler.

KAMU ALIMLARI PAZARININ LİBERALLEŞMESİ YÖNÜNDE ATILAN BİR ADIM DAHA

Geçtiğimiz Haziran ayında su, enerji, taşımacılık ve telekominikasyon sektöründeki ihalelerden haksız bir biçimde yararlandırılmayan "şirketlere" temyiz hakkı getiren bir yönerge kabul edildi. Kabul edilen bu yeni yönergeye göre uzun yıllar Topluluğun kamu alımları pazarını liberalleştirme çabalarının kapsamı dışında tutulmuş olan sanayi sektörlerinde alınan liberalleştirme kapsamına alma kararı gereği, ihalelerde haksızlık yapıldığını iddia eden ya da ihaleye alınmayan pratikte (diğer üye ülkelerden) şirketler, haklarının geri verilmesi için ulusal yasal ve idari kuruluşlara müracaatta bulunup, ihale sonucunu temyiz edebilecekler. Bu gibi durumlarda ulusal mahkeme ihaleyi durdurma ve soruşturma başlatma kararı alabilecek ve cezai işlem yapabilecek.

Kamu alımları pazarının liberalleştirilmesi çalışmalarını çerçevesinde geçtiğimiz aylarda meydana gelen bir önemli gelişme de Adalet Divanının vermiş olduğu bir karar oldu. Adalet Divanının Komisyon Kamu Monopollerinin rekabeti engelleyen faaliyetlerine karşı önlem alınabilmesi lehinde olan bu karar ile komisyonun bu kuruluşların faaliyetleri üzerindeki kontrol yetkisi artmış bulunuyor.

Karar öncesinde Komisyon Hollanda elektrik monopolünden elektrik ithalatındaki kontrolünü kaldırmasını istemişti. Topluluk'taki elektrik monopolleri ulusal elektrik taşıma şebekelerinin kontrolünü ellerinde tutmaya devam etmeyi isterken, başta Sir Leon Britten olmak üzere Topluluk Komisyonu'nun rekabetten sorumlu müdürlüğünün yetkilileri ticaret ve sanayinin enerji faturasını hafifletmenin/fiyatları düşürmenin yolunun elektrik taşıma ağlarında monopolilerin kontrolü kaldırılmasından, "ortak taşıma" sisteminin oluşmasından geçtiğini savunuyorlar. Böyle bir sistem, gerçekleştirilecek bağımsız enerji kuruluşları tüm ulusal dağıtım ağlarını kullanarak sınırlararası rekabete girebilecekler.

İSPANYA VE PORTEKİZ'E KİŞİLERİN SERBEST DOLAŞIMI ALANINDA TANINAN GEÇİŞ SÜRESİ BU YILIN SONUNDA SONA ERİYOR

İspanya ve Portekiz'in üyelik anlaşmalarında işçilerin serbest dolaşımı için tanınan geçiş süresi bu yılın sonunda sona eriyor. Topluluk üyesi ülkeler 1 Ocak 1992 tarihinden itibaren, İspanya ve Portekiz vatandaşlarının ülkelere yaşama ve çalışmalarına engel getiremeyecekler. Bilindiği gibi 1 Ocak 1986 yılında Topluluğa tam üye olan İspanya ve Portekiz için "Katılım" anlaşmalarında serbest dolaşım için yedi yıllık bir geçiş dönemi tanınmıştı. Alınan bu karar bu süre bir yıl geri alınıyor. Yine Luxemburg için istisnai olarak on yıl olarak belirlenmiş süre de yedi yıla indiriliyor. Böylece Luxemburg da 1 Ocak 1993 tarihinden itibaren İspanyol ve Portekizlilerin ülkesine yerleşmesine ve çalışmasına engelleme getiremeyecek.

TELEKOMÜNİKASYON ALANINDA YENİ BİR GELİŞME

— Geçtiğimiz Temmuz ayında İngiliz TELECOM, Fransız TELECOM, Alman Bundespost, Hollanda ve Norveç'in PTT'si arasında visiphone protokol anlaşması imzalandı. İtalyan SIP'nin de yakında katılacağı bu anlaşma visiphone konusunda Avrupa düzeyinde standartlara ulaşmayı öngörüyor. Visiphone hizmeti 1992'den itibaren başlayacak.

TÜRKİYE/AT ÖZEL EYLEM PROGRAMI GELİŞTİRME RAPORU SONUÇLARI

Türkiye/AT işbirliğinin somut örneklerinden birini oluşturan "Özel Eylem Projelerine" ilişkin 29 Milyon ECU tutarındaki programla ilgili gelişme raporu geçtiğimiz Eylül ayında yayımlandı.

1988 yılında Türk Hükümeti ile AT Komisyonu arasında imzalanan finansman anlaşmaları uyarınca Ocak 1988'de düzenlenen "İş Haftası Toplantısı" (Business Week) çerçevesinde yürüten projeler şu şekildedir:

Sıtma Denetleme Programı

5 Nisan 1988'de imzalanan 20 Kasım 1988'de yürürlüğe giren bu projeye göre Doğu Akdeniz Kıyı şeridinde Çukurova, Amik Ovası, İçel, Adana ve Hatay Bölgesinde sıtma mücadele çalışmalarına hız ve etkinlik kazandırılacak. Programın Toplam maliyeti yaklaşık 7.4 milyon ECU tutarında, AT'nin

projeye katkısı 1.5 milyon ECU'luk hibe şeklinde olacak. Uzmanlık raporu ve ihale belgeleri hazırlıkları tamamlanmış bulunuyor, uygulamaya yıl içinde başlanacak. Proje süresi yaklaşık 3 yıl tahmin ediliyor.

Batı Anadolu Jeotermik Araştırma Projesi

Yukarıda söz edilen proje ile birlikte aynı tarihlerde imzalanan ve yürürlüğe giren bu projeye göre Türkiye'de su ve linyit kaynaklarından enerji üretiminin artırılması hedefleniyor. Bu amaçla, Batı Anadolu'nun dört önemli ısı/enerji alanının jeotermik araştırması yapılacak. Projenin toplam maliyeti yaklaşık 8 milyon ECU olup, tamamı AT tarafından hibe olarak karşılanacak. Uygulamaya içinde bulunduğumuz yıl başlanacak. 30 ay sürecek.

Türkiye - AT Ortaklık Bağlarının Güçlendirilmesine Yönelik Program

Bu program çerçevesinde 1989'da AT ile Türkiye arasında 3,4 milyon ECU tutarında bir finansman anlaşması imzalanmış bulunuyor. 5 yıl süreli bu programda kamu ve özel kesimde orta kademe yönetiminin güçlendirilmesi amacıyla AT üyesi ülkelerde iki yıla kadar lisans üstü burs sistemi oluşturuldu. Ankara Üniversitesi AT Araştırma Merkezinin geliştirilmesi amacıyla kaynak tahsisi, döküman, donanım teknik yardım sağlanıyor. Ayrıca DPT'da bir AT Eğitim Merkezi kurulması dökümantasyon donatım ve teknik yardımla desteklenmesine devam ediliyor.

Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği

18 Temmuz 1989 imzalanan 22 Kasım 1989'da yürürlüğe giren bu finansman anlaşması çerçevesinde, nitelikli yerel yönetim personelinin sayısının artırılması öngörülmüyor. Bu amaçla İstanbul'da Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği'nin bölgesel eğitim ve geliştirme merkezi kurulacak. Projenin toplam maliyeti 5 yıllık bir süre için 2.8 milyon ECU tutarında. Topluluk 1.4 milyon ECU tutarında hibe yardımı sağlamış bulunuyor.

Sağlık Hizmetleri

14 Şubat 1990'da imzalanan bir finansman anlaşmasıyla 5.8 milyon ECU tutarında bir sağlık hizmetleri projesi gerçekleştirilecek. Bu çerçevede uzun vadeli Sağlık Sektörü Master Planı; Kalp Hastalıkları Tarama Projesi ve Bölgesel Sağlık Hizmeti (Erzurum Alt Projesi, Muğla Alt Projesi) yer alıyor.

Çevre Koruma

11 Şubat 1990'da imzalanan finansman anlaşması 16 Eylül 1990'da yürürlüğe girmiş bulunuyor. Çevre kirliliğinin en yoğun olduğu Marmara Bölgesinde kirlilik ölçüm ve izleme laboratuvarı kurulacak programın toplam maliyeti 3.4 milyon ECU tutarında.

Mesleki Eğitim

Özellikle turizm ve madencilik sektörlerinde teknik ve mali yönetimi iyileştirmeye yönelik mesleki eğitim hizmeti hedefleniyor. Bu alandaki finansman anlaşması 30 Eylül 1991'de imzalandı.

TÜRKİYE - AT ORTAKLIK KONSEYİ BEŞ YIL ARADAN SONRA İLK KEZ TOPLANDI

Türkiye - AT Ortaklık Konseyi beş yıl aradan sonra 30 Eylül 1991 tarihinde Brüksel'de toplandı. 10 Eylül 1986'dan bu yana toplanmayan Ortaklık Konseyi'nin geçen Eylül ayında toplanmış olması siyasi açıdan önemli bir adım olarak görülüyor. Ele alınan konular arasında Gümrük Birliği'ndeki gelişmeler, mali işbirliğinin yeniden başlatılması, Kıbrıs sorunu, Ankara Anlaşmasının uygulanmasını engelleyen sorunların gözden geçirilmesi, endüstri ve enerji alanında işbirliğinin güçlendirilmesi ve Bakanlar Konseyi kararını bekleyen Dördüncü Mali Protokolün bir an önce serbest bırakılması bulunuyor.

Netice itibariyle bu son Ortaklık Konseyi Toplantısı uzun süredir kurumsal düzeyde hareketsiz kalan ortaklık ilişkilerinin, ortaklık organları çerçevesinde yeniden canlandırılması bakımından olumlu bir gelişme olarak değerlendiriliyor.

AVRUPA EKONOMİK ALANI GERÇEKLEŞİYOR

EFTA ile AT arasında iki yıldır müzakere edilen "Avrupa Ekonomik Alanı" (AEA) kurma çabaları 24 Ekim 1991 tarihinde Lüksemburg'ta Anlaşmayla sonuçlandı. AT - EFTA Anlaşması şu esaslara dayanıyor:

— 1993'ten itibaren AEA içinde malların, hizmetlerin, kişilerin ve sermayenin serbest dolaşımının sağlanması. Bu amaçla EFTA ülkeleri ulusal mevzuatlarının Topluluk mevzuatına uyumlaştırılması,

— Hangi ürünlerin AEA kökenli olduğunu belirlemek için bir menşee sistemi geliştirilmesi,

— Gıda, balık, enerji, kömür ve çelik sektöründe özel düzenlemelere gidilmesi,

— Topluluk rekabet mevzuatına uyum sağlanması,

— Sosyal politika, tüketicinin korunması, çevre, araştırma ve geliştirme konularında Topluluk yasalarına uyum sağlanması,

— Ortak bağımsız bir mahkemenin kurulması,

— Ortak Bakanlar Konseyinin kurulması.

12 AT ülkesi ve 7 EFTA ülkesini biraraya getiren AEA Anlaşması, 19 üyeli dev bir ortak pazar oluşturuyor. Dünya ticaretinin % 40'ını kapsayacak bu pazar 380 milyon tüketiciye hitap edecek.

AEA Anlaşması'nın ülkenin ulusal parlamentoları tarafından onaylanmasından sonra 1 Ocak 1993'te yürürlüğe girmesi bekleniyor. EFTA ülkelerine, AT'nin Tek Pazara geçişine ilişkin mevzuatına uyum sağlamaları için 10 yıl süre tanınıyor.

Anlaşmada bazı istisnalar da yer alıyor:

— Göçmen işçiler konusunda katı kurallar uygulayan İsviçre'ye, AT ile EFTA ülkeleri vatandaşlarının serbest dolaşımını öngören uygulamadan 5 yıl süre ile muaf tutulması hakkı tanınıyor,

— EFTA ülkelerinin AT Ortak Tarım Politikasına uyma yükümlülüğü yok, ulusal tarım mevzuatlarını muhafaza edebilecekler.

MAASTRICHT ZİRVESİNİN ARDINDAN TOPLULUKTA EKONOMİK, PARASAL VE SİYASİ BİRLİĞE DOĞRU ÖNEMLİ BİR ADIM ATILDI: "AVRUPA BİRLİĞİ ANTLAŞMASI"

Avrupa Topluluğunun 12 üye ülkesi Aralık ayınının başında Hollanda'nın Maastricht kentinde biraraya gelerek, Avrupa'nın siyasi ve ekonomik yapısını değiştirebilecek bazı konularda anlaşma zemini hazırladılar. Maastricht zirvesi Topluluk için büyük bir önem taşıyordu çünkü 1992 Tek Pazara hazırlanan Topluluk ülkelerinin ekonomi, maliye, savunma, dış politika konularında daha da yakınlaşmalarını sağlayacak muhtemel anlaşmalarına ışık tutması öngörülmüştü.

Devlet ve Hükümet Başkanları düzeyinde toplanan Siyasi Birlik ile Ekonomik ve Parasal Birliğe İlişkin Hükümetlerarası Konferanslar Ocak 1991'den beri yoğun bir şekilde devam etti. Siyasi Birlik ile Ekonomik ve Parasal Birliğe ilişkin belgelerin son bir kez daha hukuki açıdan gözden geçirilmesinden sonra siyasi sonuçları ile bir bütün oluşturan bu Anlaşma "Avrupa Birliği Antlaşması" olarak ortaya çıkmış bulunuyor.

Bu yeni Antlaşma tek bir pazarda, tek bir para ile tek bir savunma ve güvenlik alanı içinde tek bir dış politika unsurunu da içerdiğinden gerçekten Avrupa'da tam bir birliği hedefliyor.

Birlik Antlaşması Onikilerin ulusal parlamentolarında onaylandıktan ve bazı ülkelerde de referanduma sunulduktan sonra 1 Ocak 1993'te yani Tek Pazarla birlikte aynı tarihte yürürlüğe girecektir.

Birlik Antlaşması Neler Getiriyor?

— Üye Devletlerin ekonomi ve maliye politikaları uyumlaştırılacak, Merkez Bankaları arası işbirliği geliştirilecek ve 1 Ocak 1996'ya kadar Avrupa Merkez Bankası kurularak emisyonu geçip ECU basacaktır. Mali uyumlaştırmaya yönelik olarak bütçe açığı ve borçlanmaya eşikler getirilecektir. Bu eşikler planlanan ve gerçekleşen bütçe açığının GSMH'ya oranı için % 3, toplam borç/GSMH rasyosu için % 60 olarak belirlenmiştir.

— Temmuz 1990 yılında başlamış olan ekonomik ve parasal birliğin ilk aşaması 1 Ocak 1994 tarihinde sona erecek, bu tarihe kadar üye ülkelerarası ve üçüncü ülkelerle olan sermaye hareketleri tamamen serbestleştirilmiş olacak, bütçe açıkları düşürülecek ve Merkez Bankalarını özerkleştirme yolunda ilerleme kaydedilecektir.

— İkinci aşamanın başında Avrupa Para Enstitüsü kurulacaktır. Üye ülkelerin para ve döviz kuru politikalarının iyileştirilmesi amacıyla, ilgili ülkelere görüş ve tavsiyelerde bulunacak olan bu Enstitü üye ülkelerin Merkez Bankaları ve para politikaları arasındaki koordinasyonu sağlayacak ve güçlendirecektir. Bunun yanı sıra, Avrupa Para Birimi ECU'nün işleyişini kolaylaştıracak önlemler alacak, üçüncü aşamaya geçişin araç ve yöntemlerini belirleyecektir.

— En geç 1999 başında ekonomik ve parasal birliğin son aşaması olan tek para sistemine geçilecek, 7 Üye Devlet arasında (Fransa, Almanya, İtalya, Hollanda, Belçika, Lüksemburg ve Danimarka) ECU dolaşımı 1 Ocak

1997 tarihinde yürürlüğe konulacak, diğer 4 üye Devlet de (İspanya, Portekiz, İrlanda, Yunanistan) 1 Ocak 1999 tarihinde ECU kullanmaya başlayacaklar.

— Yunanistan, Portekiz, İrlanda ve İspanya ekonomik ve parasal birliğe uyum için Topluluk fonlarından ve kaynaklarından artan ölçüde yararlanılacaklar.

— Sosyal politika konusunda İngiltere dışında diğer üye Devletler işçi hakları ve çalışma koşullarına yönelik olarak 1989 Sosyal Şartını uygulayacaklar.

— Ortak savunma ve güvenlik konularında, NATO ile işbirliği halinde Batı Avrupa Birliğinin güçlendirilmesi hedefleniyor.

— Serbest dolaşım ve ikamet özgürlüğüne sahip bir Avrupa Birliği yurttaşlığı yerleştirilecek. Yurttaşı bulunduğu ülke dışında bir üye ülkede ikamet eden her Birlik yurttaşı belediye seçimlerinde ve Avrupa seçimlerinde oy verme ve seçilme hakkına sahip olacak.

— Hükümetler sınırların güvenliği konusunda işbirliği yapacaklar, Topluğa girişlerinde vize istenecek ülkeler için ortak hareket ve tek bir liste tesbit edilecek.

— Tüm kurumların işlevleri güçlendirilecek. Komisyonun yetki ve inisiyatifini arttırılacak Avrupa Parlamentosuna daha fazla yetki verilecek. Komisyon Başkanı Avrupa Parlamentosuna danışıldıktan sonra atanacak ve Komisyon üyelerinin seçimi Parlamantonun onayına sunulacak. Bir dizi alanda da Parlamento'nun yasama yetkisi arttırıyor. Üç aşamalı bir ortak karar prosedürü sonucunda, Parlamento önerdiği değişiklikleri kabul ettirme konusunda daha etkili olabilecek. Kurulacak uzlaşma komitesinin Parlamento'ya onay için sunduğu kararı Parlamento kesin olarak reddedebilecek. Bakanlar Konseyinde, Tek Pazar, altyapı projeleri, kalkınma yardımları, çevre koruma eğitimi, sağlık ve tüketicinin korunmasına ilişkin kararlarda mutlak çoğunluk, diğer konularda da oy birliği aranacak.

— Siyasi birlik Anlaşması 1996'da yeniden gözden geçirilecek Topluluğun muhtemel genişlemesi gözönüne alınarak, entegrasyon ve kurumsal yapının daha geniş bir topluluğa uyumu sağlanacak.

— Yasal metin olarak Avrupa Birliği Antlaşması Yedi ana başlık altında A-S. maddeleri içinde toplanmış bulunuyor. Ana başlık ve maddeler şu şekilde sıralanmıştır:

I — Birliğin kurulması (A Maddesi)

Birliğin hedefleri (B Maddesi)

Birliğin kurumsal çerçevesi ve Topluluk mevzuatının kabulü (C maddesi)

Hükümet ve Devlet Başkanları seviyesindeki Avrupa Konseyinin Kurumsallaştırılması (D Maddesi)

Topluluk kurumlarında yetki dağılımı (E Maddesi)

Birliğin Üye Devletlerin ulusal kimliklerine saygı göstermesi gereğini düzenleyen (F Maddesi) ANA BAŞLIK

II — Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu kuran Antlaşmaya değişiklik getiren hükümler (G Maddesi) ANA BAŞLIK

III — Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nu kuran antlaşmaya değişiklik getiren Hükümler (H Maddesi) ANA BAŞLIK

IV — Avrupa Atom Enerjisi Topluluğunu kuran Antlaşmaya değişiklik getiren hükümler (I Maddesi) ANA BAŞLIK

V — Dış Politika ve Ortak Savunma Politikası konusunda yeni hükümler getiren (J Maddesi) ANA BAŞLIK

VI — Adli konularla, İşçileri alanında işbirliği hakkında hükümler getiren (K Maddesi) ANA BAŞLIK,

VII — Avrupa Topluluğu Adalet Divanı yargı alanı dışına çıkarılan konular (L Maddesi)

- Topluluk mevzuatının değişiklikler dışında korunması (M Maddesi)
- Antlaşmaların revizyonu (N Maddesi),
- Birliğe tam üyelik başvurusu (O Maddesi),
- Birleştirme antlaşması ile Tek Avrupa Senedinin bazı madde ve bölümlerinin iptali (P Maddesi),
- Antlaşmanın süresizliği (Q Maddesi)
- Antlaşmanın yürürlüğe girmesi (R Maddesi)
- Antlaşmanın resmi dilleri (S Maddesi) ANA BAŞLIK

TÜRKİYE - AT ORTAKLIK KOMİTESİ

10 YIL ARADAN SONRA TOPLANDI

Yaklaşık 10 yıl aradan sonra Türkiye-AT Ortaklık Komitesi 6 Aralık 1991'de toplandı. Türkiye'nin AT nezdindeki daimi temsilcilik yetkilileri ile Topluluk Komisyonu yetkilileri arasında yapılan toplantılar çerçevesinde gümrük birliğinin sağlanması yolundaki gelişmeler, kişilerin, hizmetlerin serbest dolaşımı; ekonomi ve maliye politikalarının yaklaştırılması konularında karşılıklı görüşler, sorular ve çözümler ortaya kondu.

Görüşmelerin gümrük birliği ile ilgili bölümünde, eş etkili vergiler konusunda karşılaştıkları sorunları dile getiren Topluluk yetkililerine, Türkiye'nin bu kapsamdaki taahhütlerinin halen geçerli olduğu hatırlatıldı.

Görüşmelerin ekonomi ve maliye politikalarının yaklaştırılması ile ilgili bölümünde Türk Hükümeti'nin teşvik ve rekabet başta olmak üzere diğer konularda da Topluluk uygulamalarına paralel önlemlere başvuracağı belirtildi. Bu arada Topluluğun Türkiye ile ticaretinde Katma Protokolda belirtilen mevzuata göre hareket etmesi gerektiği vurgulandı. Nitekim Topluluk ülkelere yapılan tekstil ihracatında Türk ürünlerine uygulanan anti-damping vergilerin kaldırılması gerektiğini belirten Türk yetkililer bu tür uygulamaların Topluluğun tek taraflı insiyatifi yerine önce Ortaklık Komitesinde ele alınarak çözüm aranmasını istediler.

Görüşmelerin kişilerin ve hizmetlerin serbest dolaşımı ile ilgili bölümünde ise 1980 yılında Ortaklık Konseyi çerçevesinde alınan kararların uygulanmasındaki aksamalarla ilgili olarak Türk yetkilileri Topluluk yetkililerine sorular yönelttiler ve bu konudaki problemlerin çözümü için Türkiye'nin Topluluk Komisyonu ve Üye Devletlerle bir görüşme süreci başlatacağı belirtildi.

TÜRKİYE-EFTA SERBEST TİCARET ANLAŞMASI

10 ARALIK 1991

Türkiye ile EFTA arasında imzalanan Serbest Ticaret ve İşbirliği Anlaşması, Türkiye'nin Batı Avrupa ülkeleriyle ekonomik entegrasyonunda önemli bir adım oluşturuyor. Anlaşma 1 Nisan 1992 tarihinde yürürlüğe girecek.

EFTA ile olan ilişkiler 22-23 Kasım 1990 tarihinde karşılıklı müzakereler olarak başlamış olup, 17 Ekim 1991'de Serbest Ticaret Anlaşması'nın parafe edilmesiyle somut bir noktaya ulaşmıştır. 10 Aralık 1991 tarihinde de Anlaşma Bakanlar düzeyinde imzalanmıştır. 1 Nisan 1992 tarihinde yürürlüğe girecek olan Anlaşma şu esasları öngörmektedir:

— Anlaşma Türkiye ile EFTA ülkeleri arasında sanayi malları ticaretini kapsamaktadır. İşlenmiş tarım ürünleri, balık ve diğer deniz ürünleri de bu kapsama dahildir.

— 1 Nisan 1992 tarihinden itibaren, EFTA ülkeleri Anlaşma kapsamına giren Türkiye menşeli mallara uyguladıkları gümrük vergilerini ve eş etkili vergi ve resimleri sıfıra indirecektir.

Burada tek istisna tekstil ve konfeksiyon ürünleridir. Bu ürünlere uyguladıkları gümrükleri, eş etkili vergi ve resimleri ve miktar kısıtlamalarını 1 Ocak 1996 yılına kadar kademeli olarak indireceklerdir.

Bu konuda öngörülen indirim takvimi şu şekildedir:

1 Nisan 1992 %30

1 Ocak 1994 %30

1 Ocak 1996 %40

Avusturya ve İsviçre ise ilk indirimlerini sırasıyla %60 ve %45 olarak gerçekleştirmeyi kabul etmiştir.

— Buna karşılık Türkiye, 1 Nisan 1992 tarihinden itibaren Anlaşma kapsamında yer alan EFTA menşeli mallara da, AT menşeli sanayi mallarına karşı Katma Protokol uyarınca ulaşılmış olan gümrük indirimlerini aynen uygulayacaktır. Gümrük vergileri ve eş etkili vergileri sıfırlamak için AT'ye sağlanacak indirimler EFTA ülkelerine de uygulanacaktır. 12 yıllık Listeye tabi mallarda AT'ye karşı toplam indirim 1 Ocak 1992'de %70, 22 yıllık listede ise %60 olarak öngörülmüştür. Bu oranlar 1 Nisan 1992'den itibaren EFTA ülkeleri için de geçerli olacaktır.

— Türkiye ile Topluluk arasındaki anlaşmada yer almayan demir-çelik ürünleri ile ilgili sıfır gümrük uygulamasına Türkiye-EFTA anlaşmasında yer verilmiştir. Buna göre 1 Nisan 1992'den itibaren EFTA ülkeleri bu ürünlere sıfır gümrük uygulayacaktır. Buna karşın Türkiye, gelecekte, bu ürünler-

de AT'ye bir taviz verirse bu tavizi EFTA'ya da uygulayacaktır.

Anlaşma Türkiye'ye Neler Sağlayacak?

— Bu Anlaşma sayesinde 32 milyon nüfuslu ve yüksek satın alma gücüne sahip bir pazar ihracatçılarımıza açılmış olacaktır.

— EFTA ülkeleri malları Türkiye pazarına AT mallarıyla eşit koşullarda gireceğinden, ithalatta seçim olanakları çoğalacaktır. AT ve EFTA ürünleri Türkiye pazarına girmek için rekabet edeceklerdir.

—Anlaşma, Türk tarım ürünlerine ikili anlaşmalar yapma yoluyla EFTA'nın tek taraflı gümrük tavizini sağlamaktır.

1992-1993 DÖNEMİNE AİT TÜRKİYE - AT TEKSTİL ANLAŞMASI'NIN İMZALANMASINDA ORTAYA ÇIKAN SORUNLAR

Türkiye'nin AT ülkelerine 1992-1993 yıllarında yapacağı tekstil ihracatı rejimini belirleyecek olan söz konusu bu yeni anlaşma Topluluğun Türk pamuk ipliği ihracatıyla ilgili olarak açtığı anti-damping soruşturması nedeniyle Ocak ayında yapılan görüşmeler sırasında imzalanamadı. Topluluk Komisyonu yetkileri, anti-damping soruşturması sonuçlanmadan 2 yıllık yeni bir anlaşma imzalamayacaklarını belirttiler. Söz konusu soruşturmanın Mart ayında sonuçlanacağı tahmin ediliyor. Bununla birlikte daha önce yapılan görüşmelerde, Türk Tekstil İhracatçıları Birliği Temsilcileriyle Topluluk Komisyonu yetkilileri kota artış oranları konusunda anlaşmış değiller: Türk Tekstilcileri Topluluğun Türkiye'ye uyguladığı kotaların doldurulabilen kısmının % 2.5 ile % 73 arasında değişen oranlarda arttırılması talebinde bulunmuşlar, Topluluk ise söz konusu kotaları % 2.5 arasında arttırmayı teklif etmişti.

Türkiye'nin AT ülkelerine yönelik 1990 yılı ihracat rakamlarına bakıldığında, tekstil kotalarında yalnızca pamuklu mensucat ile sentetik filament iplikten dokuma kumaşlardaki kotaları % 100 oranında doldurduğu görülmektedir. Diğer tekstil ürünlerinde kota kullanım oranları şu şekildedir:

Yatak Çarşafı ve	
Nevresim Takımı	%91
Havlu	%87
Örme Mensucat	%74
Pamuk İpliği	%58
Perakende olmayan	%21
Akrilik İplik	
Döşemelik Kadife	%20

Yeni Tekstil Anlaşması imzalanıncaya kadar 31 Aralık 1991'de sona ermiş olan 1990-1991 yıllarına ait eski anlaşma geçerli olacak. Topluluğun Türk pamuk ipliği ihracatına uyguladığı kotaların kolay kolay yükselmeyeceği görülüyor, çünkü Topluluk bir yandan pamuk ipliği sektöründe modernizasyona ve kapasite kullanım oranında arttırmaya giderken diğer yandan da Topluluk pazar payının ithal pamuk ipliği ile daralmasını kota yoluyla önlemeye çalışmaktadır.

Hızlandırılmış Gümrük İndirim Takviminde Bir Taahhüt Daha Gerçekleşti : AT'den Sanayi Ürünleri İthalatına %10 Gümrük İndirimi Sağlandı

1970 yılında imzalanan ve 1973 yılında yürürlüğe giren Katma Protokolde Türkiye'nin Topluluktan ithal edeceği mallara uygulayacağı gümrük indirimi 2 ayrı liste halinde düzenlenmişti. Buna göre, ilk listede yer alan malların gümrük resim ve vergileri 12 yılda, ikinci listede yer alan malların ise 22 yılda sıfırlanacaktır. Ancak ekonomik nedenlerden dolayı Türkiye 1976 yılında gümrük vergi indirimini tek tarafı olarak dondurdu.

14 Nisan 1987'deki Topluluğa tam üyelik başvurusundan sonra, Türkiye hızlandırılmış yeni bir gümrük indirimi takvimi sundu ve uygulamaya başladı. Bu takvim çerçevesinde gümrük indirimlerinin 1995 yılı sonuna kadar tamamlanması öngörülmüştür. Ocak 1992'den itibaren 12 yıllık ve 22 yıllık listelerde % 10 daha indirim yapılmış bulunuyor. Ayrıca Topluluğun Üçüncü Ülkelere uyguladığı Ortak Gümrük Tarifesine uyum sağlamak amacıyla da benzer şekilde 22 yıllık listede yer alan mallarda, daha önce ertelenen % 30'luk gümrük vergi indiriminin %20'lik bölümünün de yılbaşından itibaren geçerli olması kararlaştırıldı. (5 Mart 1992 tarihli Resmi Gazete)

Görüldüğü gibi Türkiye Topluluğa önerdiği hızlandırılmış gümrük indirim takvimindeki taahhütlerini adım adım gerçekleştirmektedir.

	12 Yıllık Liste		22 Yıllık Liste	
	İndirim Oranı	Toplam İndirim	İndirim Oranı	Toplam İndirim
1989	%10	%40	%10	%30
1990	%10	%50	%10	%40
1991	%10	%60	%10	%50
1992	%10	%70	%10	%60

Kaynaklar :

— Europe Agence Internationale d'information pour la presse

No: 5520 26 June 1991

No: 5525 1/2 July 1991

No: 5535 15/16 July 1991

No: 5544 29/30 July 1991

No: 5548 3 August 1991, Europe/Document No: 1730

European Commission's opinion on Austria's request for membership to the European Community

— Bulletin des Communautés Européennes

No: 11 1990 No: 6 1991

No: 12 1990 No: 8 1991

No: 1/2 1991 No: 11 1991

No: 3 1991

No: 4 1991